

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО
Кафедра «Економіка і бізнес»

ПОГОДЖЕНО

Гарант ОПП «Підприємництво та
бізнес-технології»
доц. Болтянська Л.О.
«11» серпня 2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки і бізнесу
доцент Лариса БОЛТЯНСЬКА
«11» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Економіка та організація інноваційної діяльності»

для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за ОПП «Підприємництво та бізнес-технології»
(на основі повної загальної середньої освіти та ОПС «Фаховий молодший бака-
лавр)

факультет економіки та бізнесу

2025-2026 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни **«Економіка та організація інноваційної діяльності»** для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 076 *«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»* за ОПІ *«Підприємництво та бізнес-технології»* (на основі повної загальної середньої освіти та ОПС «Фаховий молодший бакалавр») факультет економіки та бізнесу. Запоріжжя, ТДАТУ. 13 с.

Розробник: к.е.н., доцент Тебенко В.М.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки і бізнесу

Протокол №1 від 11 серпня 2025 року

Завідувач кафедри Е&Б

Доц. Лариса БОЛТЯНСЬКА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів - 4	Галузь знань: <u>07 Управління та адміністрування</u>	<u>Обов'язкова</u> (нормативна або вибіркова)	
Загальна кількість годин - 120	Спеціальність <u>076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»</u>	Курс	Семестр
Змістових модулів - 2		4	7
Тижневе навантаження: аудиторних - 3 самостійна робота – 6,4	Ступінь вищої освіти: <u>«Бакалавр»</u>	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	10
		Лабораторні заняття	-
		Практичні заняття	20
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	90
		Форма контролю: екзамен	

2.МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу – формування у здобувачів комплексу теоретичних знань і прикладних навичок з раціональної організації та економічного обґрунтування напрямків інноваційної діяльності підприємства з урахуванням сучасних тенденцій інноваційного розвитку економіки.

Завдання курсу - набуття здобувачами знань щодо сутності інновацій та інноваційної діяльності, сучасних концепцій і тенденцій інноваційного розвитку; визначення методичних підходів щодо формування інноваційної політики підприємства та управління інноваційною діяльністю, вироблення і закріплення навичок інноваційної діяльності та оцінювання ефективності інноваційних проектів, висвітлення систем регулювання і стимулювання інноваційних процесів, обґрунтування організаційно-економічного механізму та оцінка соціально-економічної ефективності результатів наукових досліджень.

Результати навчання (з урахуванням soft skills)

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
- ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.
- ЗК 5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 7. Здатність працювати в команді.
- ЗК 9. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
- ЗК 10. Здатність діяти відповідально та свідомо.

Фахові компетентності:

- ФК 1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.
- ФК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.
- ФК 4. Здатність застосовувати інноваційні підходи в діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.
- ФК 5. Здатність визначати та оцінювати характеристики товарів і послуг в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності.

Програмні результати навчання:

РН1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

РН 2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

РН 4. Використовувати сучасні комп'ютерні і телекомунікаційні технології обміну та розповсюдження професійно спрямованої інформації у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

РН 5. Організовувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

РН 8. Застосовувати одержані знання й уміння для ініціювання та реалізації заходів у сфері збереження навколишнього природного середовища і здійснення безпечної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

РН 14. Вміти застосовувати інноваційні підходи в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

Soft skills:

- комунікативні навички: письмове, вербальне й невербальне спілкування; вести суперечки і відстоювати свою позицію, спілкування в конфліктній ситуації; навички створення, керування й побудови відносин у команді.

- уміння виступати привселюдно: навички, необхідні для виступів на публіці та доведення своєї думки до соціуму; проводити презентації отриманих результатів.

- здатність аналітично мислити, уміння комплексно оцінити ситуацію та прийняти обґрунтоване рішення щодо напрямів інноваційної діяльності, відповідальність за точність проведених розрахунків оціночних показників.

Міждисциплінарні зв'язки з урахуванням структурно-логічної схеми ОПП «Підприємництво та бізнес-технології».

Перелік навчальних дисциплін, знання з яких потрібні для вивчення освітньої компоненти ЕОІД: «Інвестування», «Біржова справа».

Перелік навчальних дисциплін, вивчення яких у подальшому базується на матеріалі освітньої компоненти ЕОІД: «Виробнича практика з інноваційного проектування», «Бізнес планування», «Обґрунтування господарських рішень та оцінювання ризиків».

3.ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. *Теоретичні та організаційні засади інноваційного розвитку*

Тема 1. Сутнісна характеристика інновацій та інноваційних процесів [1-6]

Сутність інновацій. Види інновацій. Типи інновацій. Поняття інноваційного процесу та його відмінні риси. Основні етапи (модель) інноваційного процесу. Форми інноваційного процесу. Дифузія і поширення інновацій.

Тема 2. Сучасні організаційні форми інноваційної діяльності [1-4, 6, 10]

Організаційні структури для реалізації інновації. Світовий і вітчизняний досвід функціонування інноваційних структур. Формування інноваційних структур та забезпечення їх ефективності. Критерії оцінювання функціонування технопарків та інноваційних бізнес-інкубаторів.

Тема 3. Особливості створення інновацій та формування попиту на них [1-4, 6, 12]

Методи виявлення і аналізу попиту на інновації. Суб'єкти інноваційного процесу. Основні підходи створення та стимулювання попиту на інновації. Аналіз та фактори впливу на поведінку споживачів на ринку інновацій. Типи спонукальних мотивів формування і стимулювання попиту. Складові стимулювання попиту на інновації.

Тема 4. Інноваційна політика підприємства [1-4, 8]

Мета і роль інноваційної політики в діяльності підприємства. Класифікація товарів за ступенем новизни. Характеристика пропозиції інноваційного товару. Сутність основних підходів і методів формування інноваційної політики підприємства за різних систем господарювання. Механізм формування інноваційної політики. Складові елементи інноваційної політики. Види і характеристика інноваційних стратегій.

Тема 5. Система управління інноваційними процесами [1, 2, 8, 9]

Основні складові успіху інноваційної діяльності. Функціональна схема інноваційного циклу. Система управління інноваційним процесом. Інноваційна стратегія підприємства та особливості її формування.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. *Ефективність інноваційної діяльності*

Тема 6. Оновлення техніко-технологічної бази підприємства [1, 2, 4, 9, 10]

Техніко-технологічна база підприємства. Напрями розвитку техніко-технологічної бази аграрного підприємства. Основні складові ефективного управління техніко-технологічним і інноваційним розвитком аграрного підприємства. Оновлення техніко-технологічної бази.

Тема 7. Інноваційний проект: обґрунтування та реалізація [1-3, 6, 8, 9]

Інноваційний проект. Види інноваційних проектів. Оцінка рівня економічної доцільності. Порядок проведення експертизи. Методи визначення вартісних та натуральних показників проекту.

Тема 8. Комплексне оцінювання ефективності інноваційної діяльності [1-4, 8, 9]

Методологічні аспекти оцінювання ефективності інновацій. Значення і зміст моделі оцінювання ефективності інновацій. Сутність концепції управління інноваційними проектами. Складові інноваційного проекту як системи в динамічному оточенні. Ефект та ефективність інноваційних проектів. Характеристика видів ефективності та етапів загальної схеми оцінювання ефективності інноваційних проектів. Характеристика оціночних показників інноваційного проекту.

Тема 9. Комерціалізація результатів інноваційної діяльності [1-4, 6, 9]

Сутність комерціалізації результатів інноваційної діяльності. Основні суб'єкти ринкових відносин при комерціалізації результатів. Відмінність інноваційного продукту від інноваційної продукції. Інтелектуальна власність та її трансформація в інноваційний продукт. Трансфер технологій. Етапи трансформації інтелектуальної власності в інноваційний продукт. Оцінка вартості інтелектуальної власності. Підходи до оцінки вартості об'єктів інтелектуальної власності. Способи комерціалізації інтелектуальної власності. Визначення розрахункової ціни ліцензії.

Тема 10. Інноваційно-технологічна безпека [1-4, 6, 9]

Інтелектуальна власність та її захист. Об'єкти права інтелектуальної власності. Державна система охорони інтелектуальної власності. Авторське право. Патентування. Інжиніринг. Ноу-хау. Лізинг. Франчайзинг. Захист інтересів України в інноваційній сфері. Головні загрози інноваційній безпеці України.

4.СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				
			ЛК	лаб	ПР	СРС	балів
Змістовий модуль 1. <i>Теоретичні та організаційні засади інноваційного розвитку</i>							
1	Лекція 1	Сутнісна характеристика інновацій та інноваційних процесів	2				
	Практичне заняття 1	Сутнісна характеристика інновацій та інноваційних процесів			2		3
	Самостійна робота	Опрацювання матеріалу лекцій та робота на ОП				8	2
2	Практичне заняття 2	Сучасні організаційні форми реалізації інновацій			2		3
	Самостійна	Опрацювання матеріалу лекцій та				8	2

	робота	робота на ОП					
3	Лекція 2	Особливості процесу створення інновацій та формування попиту на них	2				
	Практичне заняття 3	Особливості процесу створення інновацій та формування попиту на них			2		3
	Самостійна робота	Опрацювання матеріалу лекцій та робота на ОП				8	2
4	Практичне Заняття 4	Інноваційна політика підприємства			2		3
	Самостійна робота	Опрацювання матеріалу лекцій та робота на ОП				8	2
5	Лекція 3	Система управління інноваційними процесами	2				
	Практичне заняття 5	Система управління інноваційними процесами			2		3
	Самостійна робота	Опрацювання матеріалу лекцій та робота на ОП				8	2
6-7	Самостійна робота	Підготовка до написання ПМК I				5	
	ПМК I	Підсумковий контроль за змістовий модуль I					10
Всього за змістовий модуль 1			6	-	10	45	35
			Σ 61				
Змістовий модуль 2. Ефективність інноваційної діяльності							
8	Практичне заняття 6	Оновлення ТТБ підприємства			2		3
	Самостійна робота	Опрацювання матеріалу лекцій та робота на ОП				8	2
9	Лекція 4	Інноваційний проект: обґрунтування та реалізація	2				
	Практичне заняття 7	Інноваційний проект: обґрунтування та реалізація			2		3
	Самостійна робота	Опрацювання матеріалу лекцій та робота на ОП				8	2
10	Практичне заняття 8	Комплексне оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства			2		3
	Самостійна робота	Опрацювання матеріалу лекцій та робота на ОП				8	2
11	Лекція 5	Комерціалізація результатів інноваційної діяльності	2				
	Практичне заняття а 9	Комерціалізація результатів інноваційної діяльності			2		3
	Самостійна робота	Опрацювання матеріалу лекцій та робота на ОП				8	2
12	Практичне заняття 10	Інноваційно-технологічна безпека			2		3
	Самостійна робота	Опрацювання матеріалу лекцій та робота на ОП				8	2

13-14	Самостійна робота	Підготовка до ПМК 2				5	
	ПМК 2	Підсумковий контроль за змістовий модуль 2					10
Всього за змістовий модуль 2			4	-	10	45	35
			Σ 59				
Екзамен							30
Всього з навчальної дисципліни			10	-	20	90	100
			Σ 120				

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ №1

1. Сутність інновацій у сучасній економіці.
2. Види та типи інновацій у господарській практиці.
3. Інноваційний процес і його відмінні риси.
4. Основні етапи та моделі інноваційного процесу.
5. Форми інноваційного процесу.
6. Дифузія інновацій та фактори її прискорення.
7. Організаційні структури для реалізації інновацій.
8. Світовий досвід функціонування технопарків.
9. Вітчизняний досвід створення інноваційних структур.
10. Роль бізнес-інкубаторів у підтримці стартапів.
11. Критерії оцінювання ефективності технопарків та інкубаторів.
12. Венчурні компанії як форма фінансування інновацій.
13. Проблеми розвитку організаційних форм інновацій в Україні.
14. Методи виявлення та аналізу попиту на інновації.
15. Суб'єкти інноваційного процесу та їхня роль.
16. Підходи до створення й стимулювання попиту на інновації.
17. Фактори впливу на поведінку споживачів ринку інновацій.
18. Типи спонукальних мотивів формування попиту на інновації.
19. Система стимулювання попиту на інновації.
20. Роль держави у формуванні попиту на інновації.
21. Інноваційна політика підприємства та її значення.
22. Класифікація товарів за ступенем новизни.
23. Характеристика пропозиції інноваційного товару.
24. Основні підходи до формування інноваційної політики підприємства.
25. Механізм формування інноваційної політики.
26. Складові елементи інноваційної політики.
27. Види інноваційних стратегій підприємства.
28. Переваги й ризики реалізації інноваційних стратегій.
29. Складові успіху інноваційної діяльності підприємства.
30. Функціональна схема інноваційного циклу.

31. Система управління інноваційним процесом.
32. Роль інноваційної стратегії підприємства у конкурентоспроможності.
33. Особливості формування інноваційної стратегії.
34. Взаємозв'язок управління інноваційним процесом і результативності бізнесу.
35. Перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні.

**ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ
НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ №2**

1. Техніко-технологічна база підприємства та її роль у розвитку.
2. Напрями оновлення техніко-технологічної бази підприємства.
3. Вплив інновацій на розвиток техніко-технологічної бази.
4. Складові ефективного управління техніко-технологічним розвитком підприємства.
5. Організаційні та економічні механізми оновлення техніко-технологічної бази.
6. Інноваційний проект та його значення для підприємства.
7. Класифікація інноваційних проектів.
8. Економічна доцільність інноваційних проектів та критерії її оцінки.
9. Порядок проведення експертизи інноваційного проекту.
10. Методи визначення вартісних показників інноваційного проекту.
11. Методи визначення натуральних показників інноваційного проекту.
12. Методологічні аспекти оцінювання ефективності інновацій.
13. Значення моделі оцінювання ефективності інновацій.
14. Концепція управління інноваційними проектами.
15. Складові інноваційного проекту в динамічному середовищі.
16. Види ефектів інноваційних проектів.
17. Поняття ефективності інноваційних проектів.
18. Види ефективності інноваційних проектів.
19. Етапи загальної схеми оцінювання ефективності інновацій.
20. Основні оціночні показники інноваційного проекту.
21. Комерціалізація результатів інноваційної діяльності та її значення.
22. Основні суб'єкти ринкових відносин при комерціалізації інновацій.
23. Відмінність інноваційного продукту від інноваційної продукції.
24. Інтелектуальна власність як основа інноваційної діяльності.
25. Трансформація інтелектуальної власності в інноваційний продукт.
26. Сутність трансферу технологій.
27. Етапи трансформації інтелектуальної власності в інноваційний продукт.
28. Методи оцінки вартості інтелектуальної власності.
29. Способи комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності.

30. Розрахункова ціна ліцензії та методи її визначення.
31. Інноваційно-технологічна безпека підприємства та держави.
32. Об'єкти права інтелектуальної власності.
33. Державна система охорони інтелектуальної власності.
34. Інструменти інноваційної безпеки: патентування, інжиніринг, ноу-хау, лізинг, франчайзинг.
35. Головні загрози інноваційній безпеці України та шляхи їх подолання.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання, які використовуються в процесі проведення лекційних та практичних занять з навчальної дисципліни: лекції з використанням мультимедійних презентацій та проблемного викладання, робота в групах, розв'язування ситуаційних завдань, кейсів.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Заблоцький Б.Ф. Економіка й організація інноваційної діяльності: Навч. посібник.: 2-ге вид. – Львів: «Новий Світ – 2000», 2020. 427 с
2. Руснак А. В. Економіка та організація інноваційної діяльності : навчальний посібник / А. В. Руснак, О. Г. Савченко, Д. А. Ломоносов. Миколаїв : Іліон, 2021. 324 с.
3. Рудь Н. Економіка та організація інноваційної діяльності : підручник / Н. Рудь, А. Гордійчук. - 2-е вид., перероб. і доп. - Луцьк : ІВВ Луцького НТУ, 2019. 446 с.
4. Копитко М. І., Блага Н. В. Управління інноваціями та інвестиціями : навчальний посібник у схемах і таблицях. Вид. 2-ге, допов. і перероб. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 296 с.
5. Комерціалізація інновацій в умовах Індустрії 4.0 : монографія / за заг. ред. Л. Ю. Сагер. Суми : Сумський державний університет, 2023. 385 с.

Допоміжна:

1. Грицюк Н. О. Інноваційне підприємництво та управління стартап проєктами : навч. посіб. / Наталія Олександрівна Грицюк, Олена Анатоліївна Івашко, Тетяна Василівна Сак. – Луцьк : Вежа-Друк, 2022. – 172 с.
2. Економіка та організація інноваційної діяльності : навч. посіб. для студентів, що навчаються за спец. 051 – Економіка (для всіх форм навчання) / О. А. Іванова ; Нар. укр. акад. [каф. економіки та права]. Харків : Вид-во НУА, 2020. 108 с.
3. Мних Є. В. Управління інноваційною діяльністю підприємства : навч. посіб. / Є. В. Мних, В. П. Савчук. Київ : КНЕУ, 2021. 312 с.

4. Гуторов О. І. Економіка та організація інноваційної діяльності / О. І. Гуторов, М. Ю. Ярута, С. І. Сисоєва. Харків : Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2019. 227 с.

5. Інноваційний розвиток підприємства : навч. посіб. / за ред. П. П. Микитюка. Тернопіль : ПП «Принтер Інформ», 2015. 224 с.

6. Тебенко В. М. Економіка та організація інноваційної діяльності : навч. посіб. / В. М. Тебенко. Вид. 1. Мелітополь : Видавничо-поліграфічний центр «Люкс», 2014. 302 с.

8. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Освітній портал ТДАТУ <https://op.tsatu.edu.ua/course/view.php?id=361>
2. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
3. Сайт кафедри <http://www.tsatu.edu.ua/et/navchannia/dyscypliny/>
4. Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua>
5. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>
6. Internet.